

Correctievoorschrift VWO

2010

tijdvak 1

geschiedenis

tevens oud programma

geschiedenis

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 76 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Dynamiek en stagnatie in de Republiek

---

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De graanhandel was voor de Hollandse steden zo belangrijk, dat die niet aan de kooplieden van de Hanze kon worden overgelaten / door rechtstreeks met het Oostzeegebied te handelen/de tussenhandel over te slaan kon meer winst worden gemaakt door de Hollandse kooplieden.

2 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- (Vooral) in de zeegewesten was het noodzakelijk de waterhuishouding (waar iedereen afhankelijk van was) te regelen door waterschappen voor gezamenlijk dijk- en polderbeheer

1

De machtsverhoudingen in de Republiek werden juist niet gekenmerkt door gelijkwaardigheid en overleg, omdat (twee van de volgende argumenten):

- Inpolderingen/droogmakerijen vaak op initiatief van enkele kapitaalkrachtige kooplieden tot stand kwamen (die het bestuur in eigen hand hielden);
- er (in de steden en gewesten) sprake was van een regentenoligarchie;
- het gewest Holland meestal zijn wil kon doordrijven binnen de Republiek;
- de stad Amsterdam meestal binnen het gewest Holland haar wil kon doordrijven.

per juist argument

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 5

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Bij 1:

Dat de VOC haar monopolie met vergaande middelen verdedigt, blijkt uit (twee van de volgende voorbeelden uit de bron):

- Het VOC bestuur is bereid zelfs tegen de Staten-Generaal in te gaan.
- De VOC laat de bemanning van de schepen van Le Maire oppakken/confisqueert de schepen van Le Maire.
- Er worden geen uitzonderingen gemaakt voor/geen excuses aanvaard van monopoliebrekers.

per juist voorbeeld

1

Bij 2:

- Dat het VOC-bestuur er niet zeker van is dat hun optreden de toets der kritiek in de Republiek zal doorstaan, blijkt uit de opdracht de geconfisqueerde schepen niet naar de Republiek terug te laten gaan, omdat de schepen daar aan Le Maire zouden worden teruggegeven
- Een economische verklaring voor de noodzaak voor de VOC haar monopolie te handhaven is, dat zij alleen daardoor de grote investeringen in de koloniale handel bijeen kan brengen / haar eigen winsten zeker kan stellen / de grote risico's van de handel op Azië kan verkleinen

2

1

4 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Le Maire vertrekt in 1585 uit Antwerpen naar de Republiek, waarmee hij één van de kapitaalkrachtige emigranten uit de Zuidelijke Nederlanden is die investeert in de VOC / in de Hollandse handel en scheepvaart (en daarmee bijdraagt aan de economische bloei van de Republiek)
- Le Maire richt zelf een handelsmaatschappij/”compagnie van verre” op / speculeert op de beurs, waarmee hij als voorbeeld kan dienen voor het grote Amsterdamse ondernemersinitiatief / bijdraagt aan de leidende positie van Amsterdam in de koloniale handel/als financieel centrum (en daarmee de economische bloei van de Republiek mede mogelijk maakt)

2

2

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van gebeurtenis en daarbij aansluitende uitleg worden twee scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een politiek verschil uit de bron is het tolerante politieke klimaat in de Republiek/het ontbreken van censuur (die Spanje wel heeft) 1
- wat kan worden verklaard uit de minderheidspositie van de calvinisten/de regentenelite / de koopmansmentaliteit / de grote aantallen immigranten in de Republiek 1
- Een cultureel verschil uit de bron is de zelfstandige/eigengereide leergierige houding van de Nederlandse vrouwen (die bij Spaanse vrouwen minder ontwikkeld is) / de wijdverbreide ketterij (in de ogen van Vasquez) / het protestantisme in de Republiek (dat in het katholieke Spanje niet voorkomt) 1
- die kan worden verklaard uit de bijzondere economische positie van de vrouw in de Republiek / de grotere geletterdheid van vrouwen in de Republiek onder invloed van het protestantisme / het ontstaan van de Republiek vanuit een godsdienstconflict (tussen Filips II en de calvinistische opstandelingen) 1

6 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord is, dat ingegaan wordt op de representativiteit of de betrouwbaarheid van dit soort bronnen (bijvoorbeeld: de waarnemingen van reizigers zoals Vasquez beschrijven meestal alleen de uitzonderingen/het bijzondere/het afwijkende van de eigen situatie / het gaat hier om de persoonlijke visie/de visie van één persoon).

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Bij 1: Het onderwerp van dit schilderij past wel bij de Gouden Eeuw van de Republiek, omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de burgers/regenten/gilden/kooplieden/textielnijverheid bepalend zijn geweest voor de economische bloei / het burgerlijk karakter van de Republiek, wat in het schilderij naar voren komt in de manier waarop de burgers/regenten zich in hun functie van staalmeesters/gildebestuur laten portretteren / hun welvaart/aanzien tonen <p>Bij 2: Het onderwerp van dit schilderij past niet in de Gouden Eeuw van de Republiek, omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de Gouden Eeuw gekenmerkt wordt door een modernisering van productiemethodes/een kapitalistische productie/de opkomst van het handelskapitalisme (met een hoofdrol voor de koopman), maar op het schilderij staan de staalmeesters van het Lakengilde. Het gildesysteem is middeleeuws/de ambachtelijke productiewijze van de gilden past niet in de moderne productiewijze 	<p>2</p> <p>2</p>
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Als in het antwoord niet ingegaan wordt op het onderwerp van het schilderij worden geen scorepunten toegekend.</i></p>	
8	<p>maximumscore 5</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De werkgelegenheid in de achttiende eeuw in de Republiek (neemt door de achteruitgang van de nijverheid/de trafieken af), wat blijkt uit de afname van de uitvoer van binnenlandse producten <p>Bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De mercantilistische maatregelen van Engeland en Frankrijk na 1650 (waarbij de eigen handel werd bevoordeeld/de handel van de Republiek (de in- en uitvoer) werd belemmerd), wat kan worden afgeleid uit de afname van de in- en uitvoer van en naar Europa overzee <p>Bij 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De VOC en de WIC zorgen voor de aanvoer van koloniale goederen, waarvan tussen 1650 en 1770 de doorvoer/invoer sterk toeneemt/relatief zeer sterk toeneemt • De bron vormt de duidelijkste illustratie voor het groeiende belang van de WIC en de VOC (die in koloniale producten handelen) • omdat zowel de in- als de uitvoer van koloniale goederen sterker in waarde/in relatief belang toenemen dan de andere categorieën 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

12 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat de Veiligheidsraad niet in staat was om in te grijpen, omdat:

- in de Veiligheidsraad een vetorecht bestond (voor de vijf permanente leden) en 1
- door tegengestelde belangen van de twee machtsblokken in de Koude Oorlog (enerzijds Frankrijk en de Verenigde Staten en anderzijds de Sovjet-Unie) elk voorstel tot ingrijpen door een van beide werd verhinderd 1

13 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Ho Chi Minh benadrukt dat hij en zijn beweging (de Vietminh) onafhankelijkheid nastreven / binnen een Franse Unie willen blijven, waarmee hij aansluit bij de antikoloniale traditie van de Verenigde Staten / duidelijk maakt dat hij geen radicaal is 2
- Ho Chi Minh benadrukt dat hij geen communist is, waarmee hij laat zien dat hij in de Koude Oorlog geen gevaar voor de Verenigde Staten vormt 2

14 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord is, dat de Amerikaanse ambassadeur met de aanhalingstekens wil laten zien dat de Republiek Vietnam niet wordt erkend (door de Verenigde Staten/door de Verenigde Naties) / dat hij (de functie van) Ho Chi Minh niet serieus neemt.

15 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door het uitroepen van de Volksrepubliek China had het communisme zich uitgebreid, wat in de Verenigde Staten leidde tot de theorie dat het gevaar groot was dat de nog vrije landen in Zuid-Oost Azië één voor één zouden vallen als dominostenen (dominotheorie) 2
- met als gevolg dat de Verenigde Staten besloten militaire steun aan Frankrijk te geven 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: Bij 1:	
	<ul style="list-style-type: none"> Het Amerikaanse streven om Zuid-Vietnam te betrekken bij de ZOAVO stond op gespannen voet met de Akkoorden van Genève, omdat daarin een neutraliteitsclausule was opgenomen 	1
	Bij 2:	
	<ul style="list-style-type: none"> Het Amerikaanse streven om Zuid-Vietnam te betrekken bij de ZOAVO sloot goed aan bij de containmentpolitiek, omdat nu ook in Vietnam een dam werd opgeworpen tegen het communisme 	1
17	maximumscore 3 De juiste combinaties zijn:	
	1939 F	
	1945 E	
	1950 G	
	1954 B	
	1956 A	
	1963 D	
	1969 C	
	Indien zeven combinaties juist	3
	Indien zes of vijf combinaties juist	2
	Indien vier combinaties juist	1
	Indien drie of minder combinaties juist	0
18	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De term vietnamisering houdt in dat de oorlog een burgeroorlog is (wat Ho Chi Minh ontkent) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> terwijl de term 'ont-amerikanisering' impliceert dat Vietnamezen die samenwerken met de Verenigde Staten marionetten zijn van de Amerikaanse regering / dat dit een imperialistische oorlog is van de Verenigde Staten 	1
19	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken:	
	<ul style="list-style-type: none"> In Noord-Vietnam werd de regering in Saigon beschouwd als een marionettenregering/handlanger van het Westers imperialisme 	1
	wat door de bron wordt bevestigd, omdat:	
	<ul style="list-style-type: none"> uit de bron blijkt dat de regering in Saigon niet wordt gesteund door de eigen bevolking 	1
	<ul style="list-style-type: none"> uit de bron blijkt dat de regering in Saigon door de Amerikaanse regering niet serieus genomen wordt 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is, dat de Verenigde Staten de steun aan de regering in Saigon verdedigen als een keuze tegen dictatuur, terwijl het verslag duidelijk maakt dat een deel van de Amerikaanse regering niet gelooft dat Zuid-Vietnam op korte termijn een democratie zal worden.

21 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- (De Koreaoorlog laat zien dat) een oorlog alleen te verdedigen valt als die wordt gesteund door de bevolking 1
- De kosten van een oorlog (aan manschappen en geld) te hoog kunnen zijn voor wat ermee wordt bereikt 1
- De visie die Fulbright hier verwoordt, is karakteristiek voor de “duiven” in het Amerikaanse Congres, omdat zij twijfelen aan de effectiviteit van de Vietnamoorlog / zij door zich kritisch op te stellen een einde willen maken aan de Amerikaanse inmenging in Vietnam 1

22 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Cobb beeldt Nixon af als iemand die net als zijn voorgangers in een bloedbad zit / die door zijn naam op de handdoeken past in het rijtje van zijn voorgangers (en dus niet breekt met het beleid van zijn voorgangers) 2
- Met het badeendje (Zuid-Vietnam) maakt Cobb duidelijk dat Nixon Zuid-Vietnam niet serieus neemt / laat hij zien dat Zuid-Vietnam niet de zelfstandige rol kan spelen die de vietnamisering vereist 2

Opmerking

Alleen voor een combinatie van een element uit de prent met een juiste uitleg worden twee scorepunten toegekend.

23 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De boodschap die de Noord-Vietnamese propaganda met deze foto wil overbrengen is, dat de Verenigde Staten onschuldige slachtoffers maken in de oorlog 1
- wat in de foto naar voren komt door de lijken van burgers (en de vernielde handkar) / de Amerikaanse legervoertuigen op de weg 1

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is: Het interview met de veteraan draagt bij tot een negatief beeld van het optreden van het Amerikaanse leger in Vietnam / laat zien dat het om een ‘vuile’ oorlog gaat, wat bijdraagt aan het verliezen van de oorlog op het thuisfront / de internationale positie van de Verenigde Staten zal verzwakken (waardoor de kansen op een overwinning in Vietnam zullen afnemen).</p>	
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is: De reacties op de gebeurtenissen in My Lai droegen ertoe bij dat het beeld ontstond dat Vietnamveteranen zich schuldig hadden gemaakt aan oorlogsmisdaden, waardoor zij na terugkeer in de Amerikaanse samenleving weinig begrip ondervonden voor hun problemen (wat het Vietnamsyndroom versterkte).</p>	
26	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="272 943 1326 1016">• Uit de Pentagon Papers bleek dat de Amerikaanse regering het Congres had misleid <li data-bbox="272 1016 1326 1131">• Dit versterkte de positie van de voorstanders van de War Powers Act, omdat deze wet de controle over het inzetten van Amerikaanse troepen teruggaf aan het Congres 	<p>1</p> <p>1</p>
27	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="272 1249 1326 1364">• In de Vietnamoorlog leidde de grote bewegingsvrijheid van oorlogsverslaggevers tot kritische artikelen over de wijze waarop het Amerikaanse leger tewerk ging <li data-bbox="272 1364 1326 1438">• Dit droeg bij tot een negatieve stemming aan het thuisfront / ondermijnde de Amerikaanse positie in het conflict 	<p>1</p> <p>1</p>

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 28 mei naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- Bij vraag 2   Maurits Ebben, Een unieke Nederlandse traditie? in: Geschiedenis Magazine, maart 2008, pag. 8-13.
- bron 1   D.J. Barreveld, Tegen de Heeren van de VOC, 's-Gravenhage 2002, pag. 143-144.
- bron 2   Marijke Meier Drees, Andere landen, andere mensen, de beeldvorming van Holland versus Spanje en Engeland omstreeks 1650, 's-Gravenhage 1997, pag. 102.
- bron 3   <http://www.rijksmuseum.nl/assetimage.jsp?id=SK-C-6>
- bron 4   Jan de Vries en Ad van der Woude, Nederland 1500-1815, de eerste ronde van moderne economische groei, Amsterdam 1995, pag. 577.
- bron 5   G. van Rijn en G.W. Kernkamp (samenst.), Nederlandsche historieprenten (1555-1900), Amsterdam 1910, pag. 122.
- bron 6   Foreign Relations of the United States, 1946, Vol. VIII (The Far East), Washington 1971, pag. 58.
- bron 7   Walden Bello, Ho Chi Minh, Down with colonialism, Londen/New York 2007, pag. 42, 53, 78, 135, 139, 194, 212.
- bron 8   Foreign Relations of the United States, 1964-1968, Volume III (Vietnam June-December 1965), Washington 1996, pag. 193 en 195.
- bron 9   J.W. Fulbright, The Arrogance of Power, Harmondsworth 1970, pag. 25.
- bron 10   Editorial Cartoons by Ron Cobb, From the Underground Press Syndicate, Amsterdam s.d. (circa 1971), pag. 24.
- bron 11   War Remnants Museum, Ho Chi Minh City, fotomapje.
- bron 12   Andere Tijden special 18 mei 2004: J. Strick Interviews with My Lai veterans, De documentaire (1970).